

**Informacja z zakresu
profilu ryzyka i poziomu kapitału**

**Banku Spółdzielczego w Grójcu
za 2019 rok**

według stanu na 31.12.2019 roku

I. Określenie podmiotów, których dotyczy ujawnienia

Niniejsza informacja z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału dotyczy **Banku Spółdzielczego w Grójcu**.

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności Uczestników tego Systemu.

Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Bank posiada zaangażowanie kapitałowe w następujących podmiotach (których sprawozdania nie podlegają konsolidacji ze sprawozdaniem Banku):

<i>Nazwa podmiotu</i>	<i>Kwota zaangażowania w zł</i>	<i>Przedmiot działalności</i>	<i>Zaangażowanie kapitałowe pomniejsza/nie pomniejsza fundusze własne Banku</i>
SGB-Bank S.A	Ogółem w kwocie 4.367.488,00 w tym: - akcje w kwocie 2.167.488,00 - bankowe papiery wartościowe w kwocie 2.200.000,00	Pozostałe pośrednictwo pieniężne	Zaangażowanie kapitałowe nie pomniejsza funduszy własnych Banku
BPS S.A.	Ogółem w kwocie 47.200,00 w tym: - akcje w kwocie 47.200,00	Pozostałe pośrednictwo pieniężne	Zaangażowanie kapitałowe nie pomniejsza funduszy własnych Banku
Spółdzielnia Systemu Ochrony SGB	Ogółem w kwocie 1.000,00 w tym: - udział w kwocie 1.000,00	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności i zarządzania	Zaangażowanie kapitałowe nie pomniejsza funduszy własnych Banku
Razem:	4.415.688,00	x	x

II. Cele i strategie zarządzania

1. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji

- 1) **Ryzyko kredytowe** (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmowały:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniające stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych (według wartości bilansowej brutto) w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od przyjętego w Planie Naprawy poziomu ostrzegawczego wynoszącego 9%;
- 3) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych (według wartości bilansowej brutto) od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 33% przyjętym w Planie Naprawy jako wartość ostrzegawcza;
- 4) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizował cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w papierach wartościowych Skarbu Państwa lub Narodowego Banku Polskiego w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakładał, że maksymalna kwota instrumentów finansowych wyemitowanych przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć 20% funduszy własnych Banku;
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku głównie portfeli aktywów o charakterze bankowym (aktywa o charakterze bankowym stanowią aktywa, nie wynikające z działalności handlowej (zgodnie z definicją zawartą w art.92 CRR));
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych ryzykiem kredytowym w wysokościach zapewniających utrzymanie współczynników kapitałowych określonych w art. 92 Rozporządzenia nr 575/2013 i wg zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego;
- 6) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. udziału portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania na poziomie nie wyższym od ustalonego na dany rok w Załączniku nr 1 do Strategii zarządzania ryzykiem;
- 7) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmowały:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w Rozporządzeniu nr 575/2013 (art. 395 limity dużych ekspozycji).

Bank realizował cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie, w branże o sprawdzonej, dobrej i stabilnej sytuacji finansowej oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;

- 2) ograniczenie kredytowania klientów, których zaangażowanie wyniosłoby 10% uznanego kapitału (zgodnie z definicją dużej ekspozycji art. 392 Rozporządzenia);
- 3) ograniczenie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmowały:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie tj. poniżej 2% wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie dla całego sektora bankowego w Polsce;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie w całym portfelu kredytów zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od ustalonego na dany rok w Załączniku nr 1 do Strategii zarządzania ryzykiem;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do poziomu ich udziału w portfelu kredytowym ustalonym w zasadach polityki kredytowej na dany rok.

Bank realizował cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DfI) nie przekraczał poziomu ustalonego na 2019 rok i zatwierdzonego odrębną Uchwałą przez organy Banku;
- 2) stosowanie szczegółowych limitów LtV, na maksymalnym poziomie ustalonym na 2019 rok i zatwierdzonym odrębną Uchwałą przez organy Banku;
- 3) udzielanie klientom detalicznym kredytów zabezpieczonych hipotecznie wyłącznie w walucie, w jakiej uzyskują oni dochód, także w przypadku klientów o wysokich dochodach,
- 4) stosowanie maksymalnego okresu kredytowania klientom detalicznym o okresie spłaty zobowiązań nie dłuższym niż 25 lat, w uzasadnionych przypadkach okres kredytowania może być wydłużony do 35 lat;
- 5) rzetelną i kompleksową ocenę zdolności kredytowej klienta w oparciu o przedstawione źródła spłaty zobowiązania, koszty typowe dla danego kredytobiorcy, wszystkie zobowiązania finansowe oraz ustalony okres kredytowania;
- 6) w przypadku ekspozycji związanej z finansowaniem nieruchomości, nie kredytowanie pełnej wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia, przy czym Bank mógł za wkład własny uznać wartość nieruchomości gruntowej na której docelowo znajdować się będzie nieruchomość stanowiąca przedmiot kredytowania. Wewnętrzne limity minimalnych wymagań w zakresie wkładu własnego Bank ustalał na 2019 rok i zatwierdzał odrębną Uchwałą przez organy Banku;
- 7) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
  - a) dokonywanie weryfikacji wycen wartości nieruchomości w bazie zewnętrznej AMRON przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;

- b) zlecenie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o (maksymalnie 15%) i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmowały:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie; tj. poniżej 2% wartości detalicznych ekspozycji kredytowych dla całego sektora bankowego w Polsce;
- 3) utrzymywanie udziału portfela zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu detalicznych ekspozycji kredytowych na poziomie 0%;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe w portfelu kredytowym na poziomie ustalonym w Zasadach polityki kredytowej na 2019 rok.

Bank realizował cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 7 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekraczał poziomu ustalonego na 2019 rok i zatwierdzonego odrębną Uchwałą przez organy Banku. Wielkości wskaźnika Dtl na 2019 nie mógł przekroczyć wielkości zawartych w Rekomendacjach KNF;
- 3) kierowanie oferty kredytów detalicznych głównie do klientów posiadających stałe źródła dochodów.

2) Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmowały:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizował cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);

- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

3) Ryzyko płynności i finansowania

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności i finansowania obejmowały:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji.

Bank realizował cele strategiczne poprzez:

- 1) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności);
- 2) realizowanie strategii finansowania określonej w Strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 4) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- 6) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów (obliczonych jako: kwota nominalna kapitału kredytu (dla kredytów w rachunkach bieżących jest to kwota wykorzystanego kapitału) minus nierozliczona prowizja minus rezerwa celowa oraz odpisy aktualizujące dotyczące odsetek) powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- 7) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu (wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności) na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów (wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi) nad skumulowanymi pasywami (wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi) w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku (kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału);
- 8) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- 9) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- 10) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- 11) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia, postępowanie według procedur awaryjnych

określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmowały:

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej i określonych w Polityce zarządzania ryzykiem stopy procentowej w 2019 roku.

Bank realizował cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 1% sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa),
  - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione jest od stawki własnej Banku (której wysokość dostosowana jest do zmian stawek rynkowych tj. stóp rynku międzybankowego);
- 4) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów poza odsetkowych.

5) Ryzyko kapitałowe

Cele strategiczne w zakresie zarządzania kapitałowego zostały określone w obowiązującej w Banku, zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą strategii zarządzania i planowania kapitałowego. Bank w 2019 roku spełniał wymogi w zakresie funduszy własnych określonych wg art.92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013r. i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiotowej sprawie.

6) Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmowały:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumiany jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizował cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, na które składa się: identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola, monitorowanie oraz sprawozdawanie ryzyka,
  - b) działalność komórki ds. zgodności.
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku z uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony SGB, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną:

- 1) w ramach poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska: (są to tzw. komórki stwarzające ryzyko, realizujące zadania operacyjne)
  - a) komórka ds. księgowości i sprawozdawczości,
  - b) komórka organizacyjno-administracyjna,
  - c) komórki ds. obsługi klientów kredytowych w jednostkach organizacyjnych,
  - d) komórki ds. oszczędnościowo-rozliczeniowych w jednostkach organizacyjnych,
  - e) komórki ds. kasowo-skarbcowych w jednostkach organizacyjnych,
- 2) w ramach poziomu drugiego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) kierownik kredytów ds. weryfikacji bieżącej i testowania,
  - b) komórki ds. analiz kredytowych w jednostkach organizacyjnych,
  - c) komórka ds. monitoringu, windykacji, restrukturyzacji i klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
  - d) specjalista ds. analiz i ryzyk bankowych,
  - e) zespół ds. testowania poziomego/pionowego,
  - f) stanowisko ds. informatycznych,
  - g) komórka ds. ryzyka braku zgodności, której rolę pełnił pracownik ds. samorządowych, pracowniczych i ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków, przy czym nadzór nad drugim poziomem zarządzania przypisany jest Prezesowi Zarządu.

3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, stosowane limity ograniczające ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczania ryzyka stosowanych w Banku

1) Ryzyko kredytowe

Pomiar ryzyka kredytowego w Banku w 2019 roku odbywał się w dwóch aspektach:

- a) ryzyka pojedynczej transakcji,
- b) ryzyka portfela kredytowego,

w ramach których ryzyko mierzono odpowiednio poprzez:

- a) wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (tj. Dz. U, z 2019r. poz. 520);
- b) dla portfela kredytowego:
  - ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
  - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
  - ocenę wielkości salda rezerw celowych/różnicy wartości rezerw i aktualizacji w porównaniu z wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
  - ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
  - ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń,
  - ocenę udziału kredytów restrukturyzowanych w portfelu kredytowym,
  - ocenę wskaźnika Texas, w przypadku w którym wskaźnik kredytów zagrożonych (NPL) jest nie mniejszy niż 5%,
  - ocenę poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
  - monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
  - analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
  - analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
  - ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
  - przeprowadzaniu testów warunków skrajnych,
  - monitorowanie i kontrolę stopnia wykorzystania wprowadzonych limitów,
  - monitorowanie skuteczności działań windykacyjnych oraz restrukturyzacyjnych,
  - ustalenie adekwatnego do potrzeb systemu informacji zarządczej,
  - stosowanie odpowiednich mechanizmów kontrolnych.

Bank ograniczał ryzyko kredytowe poprzez:

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemu limitów,
- posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kredytowych.

W obszarze ryzyka kredytowego Bank w 2019 roku stosował następujące limity:

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość w zł</i>
I.	STAN PORTFELA KREDYTOWEGO OGÓLEM, w tym:	152.500.000,00
1.	Stan zadłużenia bilansowego	145.000.000,00
2.	Zobowiązania pozabilansowe	7.500.000,00

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość w zł</i>
II.	JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO, w tym:	152.500.000,00
1.	Ekspozycje kredytowe normalne	151.050.000,00
2.	Ekspozycje kredytowe według kategorii zagrożonych, w tym:	1.450.000,00
	- Ekspozycje kredytowe poniżej standardu	0,00
	- Ekspozycje kredytowe wątpliwe	0,00
	- Ekspozycje kredytowe stracone	1.450.000,00
3.	Jakość kredytów zagrożonych w planowanym stanie zadłużenia kredytowego Bank przyjął w 2019 roku na poziomie określonym w Grupowym Planie Naprawy Systemu Ochrony SGB zatwierdzonym na 2019 rok przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 4 grudnia 2019 roku: 1) według wartości ostrzegawczej nie więcej niż 9,00 %; 2) według wartości krytycznej maksymalnie 10,00 %; W ramach tolerancji/apetytu na ryzyko, które Bank jest gotowy i skłonny podjąć wyznaczył na 2019 rok wskaźnik należności zagrożonych na maksymalnym poziomie 1,00 % (w kwocie 1.450.000,00 zł)	- 1.450.000,00

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość w zł</i>
III.	PODZIAŁ PORTFELA KREDYTOWEGO NA EKSPOZYCJE, w tym:	152.500.000,00
1.	Detaliczne Ekspozycje Kredytowe	800.000,00
2.	Ekspozycje Kredytowe Zabezpieczone Hipotecznie	68.000.000,00
3.	Pozostałe Ekspozycje Kredytowe	83.700.000,00

Lp.	Rodzaj limitu	Wartość w zł
IV.	LIMIT WYPLAT EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH, w tym:	56.000.000,00
1.	Detaliczne Ekspozycje Kredytowe	700.000,00
2.	Ekspozycje Kredytowe Zabezpieczone Hipotecznie	26.800.000,00
3.	Pozostałe Ekspozycje Kredytowe	28.500.000,00

LIMITY MAKSYMALNEJ KWOTY JEDNOSTKOWEJ NA POSZCZEGÓLNE RODZAJE PRODUKTÓW

Lp.	Rodzaj produktu	Maksymalna wartość w zł
1.	Kredyt na działalność gospodarczą: - kredyt w rachunku bieżącym - kredyt inwestycyjny	6.000.000,00 6.000.000,00
2.	Kredyt preferencyjny na finansowanie działalności rolniczej i przetwórstwa rolno- spożywczego - gospodarstwo rolne - działy specjalne produkcji rolnej - przetwórstwo rolno-spożywcze	1.000.000,00
3.	Kredyt konsumencki	255.000,00
4.	Kredyt mieszkaniowy	1.500.000,00
5.	Kredyt konsolidacyjny	1.500.000,00
6.	Pożyczka hipoteczna	800.000,00
7.	Kredyt dla JST: - kredyt w rachunku bieżącym - kredyt inwestycyjny	3.000.000,00 0,00
8.	Pożyczka hipoteczna, której źródłem spłaty są dochody uzyskiwane z posiadanej lub nabywanej nieruchomości	0,00
9.	Gwarancja lub poręczenie udzielone nas zlecenie: - Podmiotu finansowego - Podmiotu niefinansowego - Jednostek Samorządu Terytorialnego	0,00

Maksymalny poziom wskaźnika Dtl	Wartość w %
dla klientów detalicznych o dochodach nieprzekraczających przeciętnego poziomu wynagrodzeń w danym regionie zamieszkania,	40%
dla pozostałych klientów detalicznych	50%

<i>Maksymalny poziom wskaźnika LtV</i>	<i>Wartość w %</i>
<p>Maksymalny poziom wskaźnika LtV dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych, w momencie udzielenia kredytu nie powinna przekraczać poziomu:</p> <p><i>przy czym:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie od 1 stycznia 2015r. do 31 grudnia 2015r. wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać poziomu: - dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie od 1 stycznia 2016r. do 31 grudnia 2016r. wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać poziomu: 	<p>wg Rekomendacji S KNF:</p> <p>a) 80% lub, b) 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,</p> <p>90%</p> <p>85% lub, 90% w przypadku gdy część ekspozycji przekraczającej 85% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.</p>
<p>Maksymalny poziom wskaźnika LtV dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach komercyjnych:</p>	<p>wg Rekomendacji S KNF:</p> <p>75,00% lub, 80% w przypadku gdy część ekspozycji przekraczającej 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.</p>

W obszarze ryzyka koncentracji Bank w 2019 roku stosował następujące limity:

1. LIMITY KONCENTRACJI W TEN SAM SEKTOR GOSPODARCZY ORAZ WOBEC KLIENTÓW PROWADZĄCYCH TĘ SAMĄ DZIAŁALNOŚĆ LUB DOKONUJĄCYCH OBROTU TYMI SAMYMI TOWARAMI

<i>Lp.</i>	<i>Ekspozycje kredytowe wg sektorów gospodarki</i>	<i>Maksymalna wysokość w % w odniesieniu do uznanego kapitału</i>
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	65,00%
2.	Przetwórstwo przemysłowe	65,00%
3.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	90,00%
4.	Pozostałe sektory gospodarki	80,00%
	Ogółem	300,00%

2. LIMITY KONCENTRACJI W TEN SAM RODZAJ LUB DOSTAWCĘ ZABEZPIECZENIA

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaj zabezpieczenia</i>	<i>Maksymalna wysokość w % w odniesieniu do uznanego kapitału</i>
1.	Zabezpieczenia rzeczywiste:	225,00%
a)	zastaw rejestrowy	32,50%
b)	przewłaszczenie	0,00%
c)	blokada środków na rachunku bankowym	0,50%
d)	kaucja	0,00%
e)	hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	12,00%
f)	hipoteka pozostała	180,00%
2.	Zabezpieczenia nierzeczywiste:	16,00%
a)	poręczenie	15,00%
b)	gwarancja	1,00%
3.	Inne nie wymienione powyżej zabezpieczenia, jeżeli są jedynymi zabezpieczeniami	59,00%
	Ogółem	300,00%

3. LIMITY KONCENTRACJI WOBEC POJEDYNCZEGO PODMIOTU LUB PODMIOTÓW POWIZANYCH

3.1. Limit dużych ekspozycji (art. 395 ust.1 Rozporządzenia nr 575/2013).

Limit dużych ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów w 2019 roku nie mógł przekroczyć 20% uznanego kapitału Banku tj. kwoty 10.000.000,00 zł.

3.2. Limit koncentracji wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe:

Suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń członkowi zarządu albo rady nadzorczej Banku lub osobie zajmującej stanowisko kierownicze w banku lub poręczeń podmiotowi powiązanemu kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem zarządu albo rady nadzorczej lub osobą zajmującą stanowisko kierownicze w banku nie może przekraczać 25% kapitału podstawowego Tier I (art. 79a ust.4 pkt.2 ustawy Prawo bankowe).

W 2019 roku suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń przyznana dla w/w osób nie mogła przekroczyć 2% kapitału podstawowego Tier I i kwoty 1.140.000,00 zł.

3.3. Limity koncentracji indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych w Banku w 2019 roku

<i>Lp.</i>	<i>Wartość</i>	<i>Maksymalna wysokość</i>
1.	indywidualnie istotnej ekspozycji	przekraczająca 5% uznanego kapitału stanowiąca kwotę 2.850.000,00 zł
2.	suma indywidualnie istotnych ekspozycji	75,00% uznanego kapitału i kwota 42.750.000,00 zł

3.4. Limity koncentracji dużych ekspozycji kredytowych w Banku w 2019 roku

<i>Lp.</i>	<i>Wartość</i>	<i>Maksymalna wysokość</i>
1.	dużej ekspozycji	równa lub wyższa niż 10% uznanego kapitału stanowiąca kwotę 5.700.000,00 zł
2.	limitu dużych ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów	równa lub wyższa niż 20% uznanego kapitału stanowiąca kwotę 10.000.000,00 zł
3.	suma dużych ekspozycji	130,00% uznanego kapitału i kwota 74.100.000,00 zł

3.5. Limit koncentracji wobec podmiotów, o których mowa w art.79a ustawy Prawo bankowe w Banku w 2019 roku nie może przekroczyć:

<i>Lp.</i>	<i>Wartość</i>	<i>Maksymalna wysokość</i>
1.	ekspozycji wobec podmiotów o których mowa w art.79a ustawy Prawo bankowe	2% kapitału podstawowego Tier I stanowiąca kwotę 1.140.000,00 zł

2) Ryzyko operacyjne

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku w 2019 roku odbywał się z dwóch punktów widzenia:

- a) na podstawie incydentów/zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce
- b) na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych, w oparciu o:
  - „mapę ryzyka operacyjnego”,
  - testy warunków skrajnych,
  - Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
  - samoocenę ryzyka.

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- a) wdrożenie regulacji wewnętrznych opisujących realizowane w Banku procesy, systemy i oferowane Klientom produkty,
- b) wydawanie rekomendacji lub zaleceń, które pozwalają na zminimalizowanie ryzyka,
- c) stosowanie mechanizmów kontrolnych (m.in. wprowadzenie w Banku systemu zatwierdzania/akceptacji „na drugą rękę”, regularne przeprowadzanie kontroli wewnętrznych),
- d) transferowanie ryzyka,
- e) stosowanie planów ciągłości działania,
- f) stosowanie systemu limitów.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank w 2019 roku stosował następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość w zł</i>
1. Oszustwa wewnętrzne	0,00
2. Oszustwa zewnętrzne	0,00
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0,00
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	824.486,00
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	81.097,00
6. Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	27.032,00
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	419.000,00
Ogółem wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne na 2019 rok	1.351.615,00

3) Ryzyko płynności i finansowania (opisane również szerzej w części XII)

Bank zarządzał, w tym mierzy ryzyko płynności i finansowania w 2019 roku w trzech horyzontach czasowych:

- a) płynności dziennej,
- b) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- c) płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:

- ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
- zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,
- analizę wskaźników płynnościowych,
- ocenę poziomu aktywów płynnych,
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności i finansowania poprzez:

- stosowanie systemu limitów,
- monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzegania,
- utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

W obszarze ryzyka płynności i finansowania Bank w 2019 roku stosował następujące limity:

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość</i>
1.	Nadzorcze miary płynności długoterminowej według Uchwały 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego: M3 – Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1 /A5), M4 – Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1+ B2) /(A5+A4)).	M3 – minimum 1,00 M4 – minimum 1,00
2.	Wskaźnik płynności LCR (wskaźnik pokrycia wypływów netto) według Rozporządzenia nr 575/2013 z późn.zm i zgodnie z poziomem określonym w Grupowym Planie Naprawy Systemu Ochrony SGB.	Nie mniej niż 100% wg wartości ostrzegawczej Minimum 80% wg wartości krytycznej
3.	Wskaźnik płynności długoterminowej NSFR (wskaźnik stabilnego finansowania) według Rozporządzenia nr 575/2013 z późn.zm. i zgodnie z poziomem określonym w Grupowym Planie Naprawy Systemu Ochrony SGB i Awaryjnym Planie Płynności.	Nie mniej niż 111% wg wartości ostrzegawczej Minimum 100% wg wartości krytycznej
4.	Limity urealnionej luki niedopasowania w poszczególnych przedziałach czasowych.	do 7 dni min. 1,00 do 1 m-ca min. 1,00 do 3 m-cy min. 1,00 do 6 m-cy min. 1,00 do 12 m-cy min. 1,00 pow.1 roku max 1,00 pow.2 lat max 1,00 pow.5 lat max 1,00 pow.10 lat max 1,00 pow.20 lat max 1,00

5.	Limit wskaźnika globalnej luki płynności (rozumianego jako iloraz skumulowanych aktywów dla wszystkich przedziałów czasowych do skumulowanych pasywów dla wszystkich przedziałów czasowych (w przypadku obliczeń limitu luki globalnej wyłącza się ze skumulowanych pasywów fundusze własne oraz ze skumulowanych aktywów i pasywów pozycje pozabilansowe otrzymane i udzielone).	minimum 1
6.	Limit udziału zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej	maksymalnie 7,00%
7.	Limit zapasu gotówki w kasach i skarbcach w Banku	wartość ustalona na poszczególne kasy
8.	Limit udziału łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów w bazie depozytowej	maksymalnie 20,00%
9.	Limit udziału depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały (limit wewnętrzny w Systemie Ochrony). (Wartość kredytów obliczona jako: kwota nominalna kapitału kredytu (dla kredytów w rachunkach bieżących jest to kwota wykorzystanego kapitału) minus nierozliczona prowizja minus rezerwa celowa oraz odpisy aktualizujące dotyczące odsetek. Majątek trwały rzeczowy obliczony wg wartości netto).	minimum 105,00%
10.	Limit udziału pasywów stabilnych powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały. (Pasywa stabilne wyliczone jako: depozyty ogółem minus depozyty stabilne plus różnica pomiędzy zobowiązaniami pozabilansowymi dotyczącymi finansowania a osadem na tych zobowiązaniach; Wartość kredytów i majątek trwały obliczony jw. w pkt. 9).	minimum 100,00%
11.	Limit aktywów nieobciążonych powiększonych o zobowiązania pozabilansowe otrzymane w pasywach niestabilnych. (Pasywa niestabilne wyliczone jako - depozyty ogółem minus depozyty stabilne plus różnica pomiędzy zobowiązaniami pozabilansowymi dotyczącymi finansowania a osadem na tych zobowiązaniach).	minimum 100,00%
12.	Limit udziału kredytów w aktywach netto (Wartość kredytów obliczona jak w pkt. 9).	maksymalnie 80,00%
13.	Wskaźnik zrywalności depozytów terminowych wyznaczany jako relacja średniej wartości depozytów zerwanych w okresie analizy do średniej wartości depozytów trwających w okresie analizy.	maksymalnie 1,00%
14.	Limit alokacji kapitału na zabezpieczenie ryzyka płynności i finansowania	0,00%

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank mierzył ryzyko stopy procentowej w 2019 roku dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp procentowych.

Do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej Bank wykorzystywał następujące metody:

- lukę przeszacowania,